

שאלות ותשובות לסיכום ולחזרה, מסכת יומא

דף ב

א. בשביל אלו דברים מפרישים את הכהן מביתו שבעת ימים?

שני דברים הם הטעונים הפרשה; עבודת יום הכפורים ומעשה פרה אדומה; למדו חכמים מן המקראות שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישים את הכהן הגדול מביתו ללשכת פרהדרין. וכן מפרישים את הכהן השורף את הפרה שבעת ימים קודם שריפתה ללשכת בית האבן שהיתה בצפון-מזרח העזרה, וכמו שמצינו בתורה פרישה לאהרן ובניו שבעת ימי המילואים, וכן [לדעת תנאים אחרים] משה רבינו בעלייתו אל הר סיני, כדלהלן.

א. פרישת שבעה, צדד בשפת אמת [לדעת רבי יוחנן] שמא מצוה אחת היא, וכל שלא הפרישוהו שבעת ימים קודם אין מצוה להפרישו כלל.

ב. צדדו אחרונים (שפת אמת, וכ"כ הנצי"ב בחדושי להלן ו.י) שמותר לכהן לצאת מהלשכה ולהתעסק בדברים אחרים דרך ארעי כדרך שאדם יוצא מביתו, בדומה למצות ישיבה סוכה שהוא יוצא ובא כל שבעה. ולשיטת הירושלמי נראה שאינו חייב לשהות שם כל הלילה אלא די בשיבתו שם בתחילת הלילה. ובתוס' ישנים (ו.י) משמע שצריך להיות תדיר בלשכה ביום ובלילה אלא שיכול לצאת לצורך. ובתוס' ר"י הלבן (ג.ג.) נראה שאין לו לצאת כלל מהלשכה כל שבעה.

[בשבעת ימי המילואים, כתב הרמב"ן (ויקרא ח, לב) שלא נאסרה יציאתם מפתח אהל מועד אלא בשעת עבודה [ורש"ר הירש תמה על כך שעל פי פשט הכתוב 'תשבו יומם ולילה שבעת ימים'...] נראה שעליהם לשהות שם בכל עת. אך כנראה לדעת הרמב"ן אי אפשר לפרש כמשמעות הפשוטה שהרי אין ישיבה ושינה בעזרה, וכמו שמשמע בתוס' (בסוכה ג.ג.) שהיו אהרן ובניו יוצאים לישן ולישב במקום אחר מפני שאין ישיבה בעזרה [ומשמע לפירוש הרמב"ן שהיו עבודות אף בלילה וצ"ע]. ואילו ראב"ע כתב שלא ילכו למקום אחר רק היו יוצאים בשעת הצורך ביום ובלילה. וע"ע תורא"ש ותו"י להלן ו.י ותשובות רשב"ץ ח"ג קלה-ז].

ג. לשכת פרהדרין היתה בעזרה אלא שלא נתקדשה (רש"י ו.י ד"ה מביתו. וכ"כ הריטב"א (יא.) שכיון שעשויה לכך מתחילה – לא נתקדשה (וראה גם בריטב"א להלן כה. שאפשר שהיה מסיך רגליו בלשכת פרהדרין. וע' גם בתורי"ד להלן כה. וכן כתב התשב"ץ ח"ג קלז), ומשמע מפשט מדברי רש"י שאפילו קדושת מחנה לוויה לא היתה לה. וכבר תמהו על כך הראשונים (וע' רי"ד חדושי הנצי"ב ו.י וצ"ע).

ולדברי התוס' (ח: ד"ה דאי) היתה פתוחה לחול ולכך לא היתה לה קדושת עזרה. ואילו בגבורת-ארי (ג:) כתב שלדעת הלומדים פרישה ממילואים, צריך לומר שלשכת פרהדרין נתקדשה כי הכהן צריך לשהות בקודש. והביא כן מהראב"ד בפירושו למסכת תמיד. וכן כתב הרי"ד שהיתה קדושה בקדושת עזרה, אלא שלא נאסרה ישיבה בעזרה רק כנגד פתח ההיכל ולא בתוך הלשכות (ואילו התוס' ח: כה. כתבו להוכיח שאף בלשכות אסור לישיב וכ"ש לישן. וע"ע כיו"ב לענין ישיבת השומרים בבית אבטינס, בפירוש הראב"ד לתמיד כז). ויש מי שכתב בדעת הרמב"ם

ש'שכנת פרהדרין היתה בקודש, והואיל וכך דינו של הכהן לפרוש שבעת ימים, אין איסור ישיבה בכגון זה, שהרי זהו צורך כניסתו בעזרה ואינה כניסה ריקנית (עפ"י חדושי ר' אריה לייב יט. וצריך לפרש שזה רק אם נאמר בו דין לשהות בקודש וכמוש"כ בגבו"א אבל אם מעיקר דינו די בפרישה בכל מקום, אין הכניסה לצורך).

לשכת בית האבן, לדברי התוס' (כאן ולהלן ה: היתה בנויה מחוץ לעזרה, בהר הבית. ויש ראשונים שחולקים (כן כתבו אחרונים בדעת הרמב"ם (פרה ב,א), הראב"ד (בתמיד ל.) ועוד. ע"ע בשפת אמת וחונן דעה; חדושי רא"ל יט).

ד. הכהן השורף את הפרה טעון פרישה, ולא הכהנים האוספים את אפרה והמסייעים בשאר עסקיה. הכהן המזה את דמה או השוחטה (ע' להלן מב-מג מחלוקת רב ושמואל), נראה שדינם כדין הכהן השורף (ומסתמא כהן אחד עושה את הכל) (עפ"י תורא"ש ותוס' ישנים. וכ"כ המנחת-חינוך שצו, יז-יח. ואולם הפני-יהושע צדד שהכהן השורף בלבד טעון פרישה).

ב. מדוע היו מטמאים את הכהן השורף את הפרה ומטבילים אותו? ומדוע כל מעשיו היו נעשים בכלי אבנים וכדו'?

הואיל וטבול-יום כשר בפרה כפי שדרשו חכמים מן הכתוב (כדלהלן מג:), והצדוקים אינם מודים בדבר – לכך היו מטמאים את הכהן השורף את הפרה ומטבילים אותו – להוציא מלבן של צדוקים.

א. לדברי כמה ראשונים (התוס' כאן ובחגיגה כג. הר"ש, הריטב"א כאן. וצ"ע מדבריו בסוכה כא.), לא היו מטמאים אותו בטומאה דאורייתא, שלא לזלול בה כל כך. [ואם נטמא בטומאה דאורייתא, גזרו חכמים שלא ישרוף עד שיעריב שמשו. עפ"י תוס' ג: מה: וזבחים יז:], אלא שנוגעים בו אחיו הכהנים שאינם מטוהרים לפרה, ונחשבים מדרבנן כטמאים לגביו, כמו שאמרו 'בגדי אוכלי קדש – מדרס לחטאת' [ובטבילה זו שמצריכים אותו אחר נגיעתם, כבר יש היכר כנגד הצדוקים, שהכל רואים שמגע בו מטמאו כל שבעה ועתה נוגעים בו וטבול – הרי שכשר לעשותה בטבול יום].

ואולם מדברי רש"י (בחגיגה כג.), הרמב"ם (פרה א, יד ובפירושו המשנה פרה ג) והמאירי (כאן) משמע שמטמאים אותו בטומאה דאורייתא (וכן נסתפקו התוס' בזבחים יז: סד"ה שרפה. וע"ע גבורת ארי; תוס' יום טוב פרה ג, ג).

ב. ישנה דעה (בזבחים יז:) הסוברת שלא הותר למעשה פרה אלא טבול-יום של טמא מת או שרץ, ולא של שאר טומאות חמורות – משום 'מחוסר כפורים'.

והואיל והקלו בדבר זה, החמירו חכמים חמורות יתרות בפרה כדי שלא יזלזלו בה, ואחת החמורות היא שהכהן השורף ישתמש בכלים שאינם מקבלים טומאה [ועל שם כך נקראת הלשכה ששהה בה 'לשכת בית האבן'].

התוס' פרשו: דוקא מעשי הכהן בימי פרישתו נעשים בכלי אבנים. ויש אומרים: גם שאר מעשי הפרה, כגון אסיפת האפר (ע"ש י). ואולם קידוש האפר בכלי היה נעשה בשאר כלים, כמבואר במסכת פרה. וכן קבלת דמה אינו כשר אלא בכלי שרת, העשוי ממתכת (עפ"י תו"י תורא"ש ומרומי שדה).

דף ג

- ג. א. כמה פרים ואילים (ושעירים וכבשים) היו קרבים ביום השמיני למילואים, ביום הכיפורים ובעצרת?
- ב. האם פר ואיל של כהן גדול במילואים וביום הכיפורים, באים משלו או משל ציבור?